

Polska się wyludnia. Jak duży jest problem depopulacji?

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 10, marzec 2026 11:48

Alicja Cisowska

Odsłony: 741

Najnowszy ranking depopulacji gmin za lata 2009-2024 pokazuje, że spadek liczby mieszkańców przestał być zjawiskiem punktowym, a stał się trendem ogólnokrajowym. O ile jeszcze dekadę temu można było mówić o lokalnych ogniskach wyludniania, dziś dotyczy ono już zdecydowanej większości jednostek samorządu terytorialnego.

W drugiej dekadzie XXI wieku liczba ludności Polski rosła symbolicznie, by po 2020 roku wyraźnie wejść w fazę spadkową. Dane GUS pokazują jednoznacznie: zjawisko depopulacji obejmuje już 72 proc. gmin. Wzrost liczby mieszkańców staje się wyjątkiem, a nie regułą – i koncentruje się niemal wyłącznie w strefach podmiejskich dużych aglomeracji.

Ranking Pisma Samorządu Terytorialnego "Wspólnota" oparty jest na precyzyjnym wskaźniku zmiany liczby ludności między 2009 a 2024 rokiem, skorygowanym o zmiany granic administracyjnych gmin na podstawie komunikatów GUS. Dzięki temu zestawienie nie tylko pokazuje skalę zjawiska, ale także pozwala uchwycić jego rzeczywistą dynamikę, wolną od zniekształceń statystycznych wynikających z przekształceń terytorialnych.

Obraz przestrzenny depopulacji jest uderzająco nierównomierny. „Wyspy wzrostu” tworzą przede wszystkim gminy podmiejskie – zarówno wokół największych metropolii, jak Warszawa, Wrocław, Poznań czy Trójmiasto, jak i wokół części mniejszych ośrodków subregionalnych. To tam koncentrują się migracje wewnętrzne i tam notuje się najbardziej spektakularne przyrosty ludności, nierzadko przekraczające 100 proc. w ciągu 15 lat.

Na przeciwnym biegunie znajdują się peryferyjne gminy wiejskie, szczególnie w południowej części województwa podlaskiego oraz na wschodzie Lubelszczyzny. Wśród siedmiu gmin, które straciły ponad jedną czwartą mieszkańców, aż sześć leży w powiatach hajnowskim i siemiatyckim. Tempo spadku bywa tam dramatyczne – w kilkunastu gminach średnioroczny ubytek ludności przekracza 1,5 proc.

Analiza pokazuje także rosnącą polaryzację zjawisk demograficznych: równolegle zwiększa się liczba gmin gwałtownie rosnących i tych, które szybko się wyludniają. Szczególnie zróżnicowana sytuacja dotyczy małych miast i gmin wiejskich, gdzie obok dynamicznych stref podmiejskich funkcjonują jednostki dotknięte głębokim regressem demograficznym.

Depopulacja nie jest jednak wyłącznie statystycznym trendem – to proces o poważnych konsekwencjach ustrojowych i społecznych. Wpływa na koszty i dostępność usług publicznych, osłabia potencjał administracyjny gmin oraz może prowadzić do spadku konkurencyjności wyborów samorządowych i pogorszenia jakości demokracji lokalnej. Pojawia się także ryzyko „spirali upadku”, w której likwidacja szkół, transportu czy usług publicznych dodatkowo przyspiesza odpływ mieszkańców.

Choć w skali europejskiej Polska nie jest wyjątkiem – podobne, a często silniejsze procesy zachodzą w Europie Wschodniej – dynamika zmian wyraźnie przyspiesza. Autorzy rankingu wskazują, że zatrzymanie depopulacji w wielu miejscach może być nierealne, a kluczowym wyzwaniem staje się raczej „inteligentne kurczenie się”, czyli adaptacja polityk lokalnych do nowych realiów demograficznych.

Pełny materiał pokazuje głębokie, wielowymiarowe skutki depopulacji dla funkcjonowania samorządów – od edukacji i transportu po administrację i demokrację lokalną. To lektura obowiązkowa dla wszystkich, którzy myślą o przyszłości rozwoju terytorialnego Polski i strategicznym planowaniu w

Polska się wyludnia. Jak duży jest problem depopulacji?

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 10, marzec 2026 11:48

Alicja Cisowska

Odsłony: 741

warunkach kurczącej się populacji.

Ranking dostępny na stronie:

https://wspolnota.org.pl/fileadmin/news/RANKINGI/2026/Ranking_depopulacja_gmin_w_latach_2009-2024_1-52.pdf

Źródło: Wspólnota